

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการตัดมรดกให้รับมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

Legal Problems on Disinheritance under the Civil and Commercial Code

ฐาน กุลจิรมากันต์¹ อาจารย์ มีอินทร์เกิด มีสิทธิ์² และปวีณี ไพรทอง³

Dhan Kunchiramakan, Arjaree Me-intarakerd Meesidth and Pawinee Praithong

Received: December 15, 2023

Revised: January 26, 2024

Accepted: January 26, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติ แนวคิด และหลักการเกี่ยวกับปัญหาการตัดมรดกให้รับมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 2) ศึกษาการตัดมรดกให้รับมรดกตามกฎหมายของไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายการตัดมรดกให้รับมรดกของต่างประเทศว่าเหมือนหรือต่างจากกฎหมายไทยอย่างไร และ 4) เสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทย กรณีการตัดมรดกให้รับมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเอกสาร โดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความ คำบรรยาย ตัวบทกฎหมาย งานวิจัย ตัวอย่างคดี รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตทั้งของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง การสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลโดยทฤษฎีเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) กฎหมายไทยบัญญัติให้เจ้ามรดกมีสิทธิตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก ส่งผลให้ทายาทโดยธรรมและผู้สืบสันดานเสียสิทธิในการรับมรดกโดยสิ้นเชิงและเป็นการตัดตลอดทั้งสาย ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรส 2) กฎหมายไทยให้เสรีภาพแก่เจ้ามรดกในการตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกได้ทั้งหมดโดยไม่มีกฎหมายบัญญัติกำหนดสัดส่วนมรดกที่ต้องกันไว้ให้แก่อทายาทโดยธรรม โดยต่างจากกฎหมายของ

¹⁻³ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding author, e-mail: k.dhan489@gmail.com, Tel. 091-9949993

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น เครือรัฐออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติกำหนดสัดส่วนมรดกที่ต้องกันไว้ให้แก่ทายาทโดยธรรมทั้งสิ้น 3) กฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและกำหนดส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสไว้ซึ่งต่างจาก และ 4) ประเทศที่เปรียบเทียบ และ 4) ประเทศไทยควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยให้ความคุ้มครองแก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรส

คำสำคัญ: การตัดมรดกให้รับมรดก, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, ทายาทโดยธรรม

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the history, concepts, and principles of the problem of disinheritance under the Civil and Commercial Code; 2) to study the disinheritance under the laws of Thailand, the Federal Republic of Germany, Japan, the Commonwealth of Australia, and the United States; 3) to analyze and compare the laws of disinheritance in other countries to see if they were similar or different from Thai laws; and 4) to propose guidelines for amending and improving Thai laws on disinheritance under the Civil and Commercial Code. This was a qualitative research using documentary research by searching and collecting data from books, textbooks, articles, lectures, legal texts, research, case studies, as well as information from both Thai and foreign internet. The data were synthesized and analyzed using descriptive theory. The research results found that 1) Thai law provided the inheritor with the right to disqualify legal heirs from inheriting, which resulted in legal heirs and descendants losing their rights to inherit completely and cutting off the entire line, causing injustice to legal heirs of certain levels and spouses; 2) Thai law gave the inheritor the freedom to disqualify legal heirs from inheriting in their entirety without any law specifying the proportion of inheritance that must be reserved for legal heirs, which was different from the laws of the Federal Republic of Germany, Japan, the Commonwealth of Australia, and the United States, which had laws specifying the proportion of inheritance that must be reserved for all legal heirs; 3) Thai law did not provide any provisions on the

reservation of inheritance and the division of inheritance for legal heirs of certain levels and spouses, which was different from the 4 countries in comparison; 4) Thailand should amend the provisions of the Civil and Commercial Code to provide protection for legal heirs of certain levels and spouses.

Keywords: Disqualification, Civil and Commercial Code, Legal Heirs

บทนำ

ปัญหาเรื่องการตัดมิให้รับมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นผลมาจากพินัยกรรม ซึ่งการทำพินัยกรรมเป็นนิติกรรมประเภทหนึ่งที่เรียกว่า “นิติกรรมฝ่ายเดียวที่ไม่ต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา” จึงต้องอยู่ภายใต้หลักทางนิติกรรม คือ หลักอิสระในทางแพ่งและหลักกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังต่อไปนี้ 1) หลักอิสระในทางแพ่ง (Private of Autonomy) หมายถึง หลักการที่ให้อำนาจของเอกชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับขอบเขตทางด้านกฎหมายด้วยตัวเองทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องของทรัพย์สินเช่น การมีอิสระในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรืออิสระในการกำหนดเนื้อหาในนิติกรรม (ศันนักรัตน์ (จำปี) โสตพันธ์, 2549) ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานในการทำนิติกรรมทุกชนิดและเมื่อพินัยกรรมเป็นนิติกรรมประเภทหนึ่ง ดังนั้น การทำพินัยกรรมจึงต้องอยู่ภายใต้หลักอิสระในทางแพ่งด้วย หลักการอิสระในทางแพ่งเป็นหลักการพื้นฐานของสิทธิของปัจเจกชนหรือสิทธิของพลเมือง (Civil Rights) ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางเป็นอย่างมากในทางกฎหมาย มีการกำหนดส่วนได้เสียไว้เป็นขอบเขตของหลักการดังกล่าว เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและผลประโยชน์ของชาติเช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 150 ของไทย บัญญัติว่า “การใดมีวัตถุประสงค์เป็นต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพนันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้นเป็นโมฆะ 2) หลักกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน สิทธิในทรัพย์สินเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนเพื่อใช้เป็นหลักประกันในส่วนที่เรียกว่า เป็นเสรีภาพหรือแดนอิสระในทางทรัพย์สินของปัจเจกชนต่อรัฐ ซึ่งมีแนวคิด ทฤษฎีของสำนักกฎหมายและจากนักปรัชญาที่สำคัญในแต่ละยุคสมัยดังนี้ ทฤษฎีทางด้านกฎหมายของสำนักธรรมชาติ นักปรัชญาชาวอังกฤษชื่อว่า จอห์น ล็อก ได้กล่าวไว้ว่า “มนุษย์เป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินตั้งแต่ยุคสมัยโบราณถือว่าสิทธิในทรัพย์สินเป็นสาระสำคัญประการหนึ่งของความเป็นมนุษย์ที่ไม่อาจพรากไปเสียได้” (บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, 2535) เรื่องการตัดมิให้รับมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้ ประกอบไปด้วยหลักเสรีภาพในการทำพินัยกรรมเป็นหลักการที่พัฒนามาจากรากฐานแนวความคิด คือ หลัก

อิสระในทางแพ่งและหลักกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินซึ่งเป็นหลักการที่ถือเอาการแสดงเจตนาของเจ้ามรดกเป็นสำคัญ โดยเจ้ามรดกสามารถทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินของตนทั้งหมดให้กับบุคคลใดก็ได้ อีกทั้งยังสามารถเลือกใครเข้ามาเป็นทายาทตามพินัยกรรมก็ได้เช่นกัน (ปิยฉัตร ศักดิ์ศรีเวชกุล, 2551) ซึ่งหลักการเสรีภาพในการทำพินัยกรรมมีการยอมรับและบัญญัติไว้ในกฎหมายของหลายประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ, ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นต้น การทำพินัยกรรมกำหนดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนให้กับบุคคลอื่นสามารถทำได้อย่างเสรีตามความประสงค์ของผู้ทำพินัยกรรม หากแต่การทำพินัยกรรมนั้นจะต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้เท่านั้น พินัยกรรมจึงจะมีผลสมบูรณ์ใช้บังคับได้ตามกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม ได้มีแนวคิดในการจำกัดอำนาจในการทำพินัยกรรม เมื่อการทำพินัยกรรมนำเอาหลักอิสระในทางแพ่งและหลักกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเข้ามาปรับใช้ การทำพินัยกรรมจึงมีพัฒนาการทางด้านแนวคิดในการทำพินัยกรรมได้อย่างเสรี โดยยึดตามหลักการเสรีภาพในการทำพินัยกรรม ซึ่งทำให้ผู้ทำพินัยกรรมสามารถทำพินัยกรรมกำหนดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนเองได้ และสามารถที่จะกำหนดผู้รับพินัยกรรมได้ตามเจตนาของตนเองโดยกำหนดไว้ในพินัยกรรม ดังนั้นจึงทำให้เกิดมีแนวความคิดในการจำกัดอำนาจของผู้ทำพินัยกรรมขึ้นมา ต่อมาได้มีแนวคิดการคุ้มครองทายาทโดยธรรมให้มีสิทธิได้รับมรดก แนวความคิดนี้เกิดขึ้นจากฐานแนวความคิดการจำกัดอำนาจของผู้ทำพินัยกรรมเกินควรเพราะกฎหมายได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของคนในครอบครัวซึ่งรวมถึงทายาทโดยธรรม เมื่อผู้ทำพินัยกรรมมีทั้งสิทธิและหน้าที่ผูกสัมพันธ์กันในครอบครัว แต่กลับทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้แก่บุคคลอื่น เปรียบเสมือนผู้ทำพินัยกรรมไม่ทำหน้าที่ตอบแทนคนในครอบครัว ส่งผลให้ทายาทโดยธรรมของผู้ทำพินัยกรรมไม่มีสิทธิในกองมรดกหมาย ดังนั้น เพื่อเป็นการให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลในครอบครัว คือ ทายาทโดยธรรม ให้ได้รับความเป็นธรรมในการได้รับทรัพย์สินส่วนที่เป็นมรดกของผู้ตายให้ได้รับมรดกตามสิทธิ จึงเกิดแนวคิดเพื่อคุ้มครองคู่สมรสให้มีสิทธิในการรับมรดกเป็นแนวความคิดหนึ่งที่มาจากฐานแนวความคิดในการจำกัดอำนาจของผู้ทำพินัยกรรมเกินควร เช่นเดียวกันกับแนวความคิดการกันส่วนมรดกไว้ให้ทายาทโดยธรรม เพราะ “หากสามีได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินทั้งหมดให้แก่บุคคลอื่น ทำให้ภริยาได้รับแต่ทรัพย์สินอันเป็นสินสมรส โดยไม่ได้รับทรัพย์สินในกองมรดกของสามีเลยจึงทำให้เกิดแนวความคิดที่ต้องการจะคุ้มครองคู่สมรสให้มีสิทธิในกองมรดกด้วยวิธีการกันส่วนมรดกให้สามีภรรยา” ซึ่งในปัจจุบันนี้ สภาพสังคมไทยเองกำลังประสบปัญหาในเรื่องการตัดมิให้รับมรดกโดยการที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินของตนให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ทายาทโดยธรรมและภรรยาโดยตลอด ทำให้พวกเขาเหล่านั้นประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต

จากแนวคิดและหลักการความเป็นมาของกฎหมายต่างประเทศ เมื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของกฎหมายไทย บรรพ 6 มรดกลักษณะ 1 หมวด 3 ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1608 (สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์, 2561) เห็นได้ว่า ปัญหาเรื่องการตัดมิดีได้รับมรดก คือ หากมีการตัดทายาทโดยธรรมด้วยการแสดงเจตนาชัดแจ้งและระบุตัวทายาทผู้ถูกตัดโดยชัดแจ้ง เรียกว่าการตัดมิดีได้รับมรดกโดยชัดแจ้งรวมทั้งการตัดมิดีได้รับมรดกโดยปริยาย หรือการที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้ผู้ใดจนหมดสิ้นแล้ว เป็นเหตุให้ทายาทโดยธรรมคนอื่นที่ไม่ได้รับประโยชน์จากพินัยกรรมนั้น ย่อมไม่มีสิทธิในมรดกไปในตัวเสมือนเป็นการตัดมิดีได้รับมรดกโดยปริยาย จะมีผลทำให้ทายาทโดยธรรมผู้นั้นไม่มีสิทธิรับมรดก และผู้สืบสันดานของผู้ถูกตัดก็ไม่มีสิทธิรับมรดกแทนที่ได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติให้รับมรดกแทนที่หรือสืบมรดกต่อไปได้ จึงถือว่าการตัดมิดีได้รับมรดกเป็นการตัดตลอดสายของทายาทผู้ถูกตัด ประกอบกับไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นการเฉพาะตัวของทายาทเหมือนการถูกกำจัดมิดีได้รับมรดก ซึ่งกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษทายาทผู้ประพฤติตนไม่เหมาะสมบางประการตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยจำกัดสิทธิในการรับมรดกของทายาทนั้น (บุญญาธิ์ สิทธิธรรม, 2556) และการลงโทษดังกล่าวมีผลเป็นการเฉพาะตัวเท่านั้น กฎหมายจึงให้ผู้สืบสันดานของทายาทซึ่งถูกกำจัดมิดีได้รับมรดกสืบมรดกต่อไปได้เสมือนหนึ่งว่าทายาทซึ่งถูกกำจัดมิดีได้รับมรดกนั้นตายแล้ว ตามมาตรา 1607 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และได้บัญญัติให้ผู้สืบสันดานของผู้ถูกตัดได้มีโอกาสสืบสิทธิโดยการรับมรดกแทนที่ ทายาทนั้นจึงไม่อาจยกอายุความมรดกตามมาตรา 1754 และ 1755 ขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับทายาทคนอื่น ๆ ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิรับมรดกได้ ฉะนั้น ทายาทโดยธรรมคนใดถูกตัดมิดีได้รับมรดก ย่อมมีผลทำให้ผู้นั้นไม่มีฐานะเป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกตามมาตรา 1629 อีกต่อไป ผู้สืบสันดานจะเข้ารับมรดกแทนที่ไม่ได้ อีกทั้งมาตรา 1639 ก็ได้บัญญัติว่าให้ถือการถูกตัดมิดีได้รับมรดกเป็นการเฉพาะตัวของผู้ถูกตัดเหมือนการถูกกำจัดมิดีได้รับมรดกตามมาตรา 1607 ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นการตัดมิดีได้รับมรดกตลอดสายของทายาทผู้ถูกตัดนั้น เห็นได้ว่ากฎหมายมรดกของไทยให้เสรีภาพในการตัดมิดีได้รับมรดกได้อย่างกว้างขวางโดยไม่ได้จำกัดสิทธิในเรื่องนี้ไว้แต่ประการใด

ประเด็นปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากฎหมายมรดกในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่า การตัดมิดีได้รับมรดกนั้นให้เสรีภาพแก่เจ้ามรดกไว้กว้างขวางเกินไปหรือไม่ กฎหมายควรกำหนดกรอบหรือขอบเขตของการใช้เสรีภาพในการตัดมิดีได้รับมรดกหรือไม่ อย่างไร การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคู่ครองทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสที่ถูกตัดมิดีได้รับมรดก หากมีการแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่ง

และพาณิชย์ขึ้นในภายหน้าจะเป็นประโยชน์ต่อทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรส ที่ได้รับผลกระทบให้ได้รับความยุติธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติ แนวคิด และหลักการทั่วไปเกี่ยวกับการตัดมิดีให้รับมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
2. เพื่อศึกษาการตัดมิดีให้รับมรดกตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายการตัดมิดีให้รับมรดกของต่างประเทศ ในประเด็นเสรีภาพ ในการตัดมิดีให้รับมรดกกว่า มีความเหมือนหรือแตกต่างจากหลักกฎหมายไทยอย่างไร
4. เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทยกรณีการตัดมิดีให้รับมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ประกอบด้วยวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาโดยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือตำราบทความ ข่าวสาร คำบรรยายกฎหมาย ตำบฏกฎหมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างคดีที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการตัดมิดีให้รับมรดกของกฎหมายไทยและรูปแบบของการตัดมิดีให้รับมรดกของกฎหมายไทย
2. ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตัดมิดีให้รับมรดกตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเครือรัฐออสเตรเลีย ในประเด็นเสรีภาพ ในการตัดมิดีให้รับมรดกกว่า มีความเหมือนหรือแตกต่างจากหลักกฎหมายไทยอย่างไร
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลจากบทบัญญัติของกฎหมายของไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเครือรัฐออสเตรเลียที่เกี่ยวข้องกับการตัดมิดีให้รับมรดกซึ่งอาจนำมาใช้แก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทย ให้มีความยุติธรรมและให้ความคุ้มครองแก่สิทธิ ของคู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น
4. เสนอแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทยกรณีการตัดมิดีให้รับมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สรุปผลการวิจัย

1. แนวคิดเรื่องการทำพินัยกรรมเริ่มปรากฏให้เห็นตามหลักฐานทางกฎหมายตั้งแต่ยุคสมัยกรีก โดยประชาชนสามารถทำพินัยกรรมกำหนดเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนเองได้ และสามารถกำหนดตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อเข้ามารับพินัยกรรมได้ตามต้องการของผู้ทำพินัยกรรม ซึ่งการทำพินัยกรรมนี้เป็นการทำนิติกรรมที่ประกอบไปด้วยแนวความคิดจากหลักอิสระทางแพ่งและหลักกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เป็นสิทธิที่สมบูรณ์ที่สุดของบุคคลเกี่ยวกับทรัพย์สินของตน เช่น ข้อความที่ว่า “เจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิครอบครอง สิทธิใช้สอย สิทธิที่จะได้ดอกผล สิทธิจะจำหน่าย และทำลายทรัพย์สินเป็นต้น ถือว่าเป็นสิทธิเหนือทรัพย์สินที่สมบูรณ์ที่สุดในสถาบันกฎหมายเอกชนได้แก่สิทธิตามกฎหมายแพ่งรับรอง” (สุนทร มณีสวัสดิ์, 2557) การตกทอดมรดกตามพินัยกรรมของประเทศไทยนั้น ให้ความสำคัญกับหลักอิสระในทางแพ่งและหลักกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ซึ่งมีส่วนคล้ายกับหลักกฎหมายของต่างประเทศซึ่งได้มีการนำหลักการทั้งสองมาใช้ แต่ในเรื่องของการคุ้มครองทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสที่ไม่ได้รับมรดกตามพินัยกรรมนั้น ยังไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายของไทยเพื่อคุ้มครองทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสที่ไม่ได้รับมรดกตามพินัยกรรมที่เรียกว่า “ถูกตัดมิให้รับมรดกโดยพินัยกรรม”

การตัดมิให้รับมรดกตามกฎหมายไทยแบ่งได้เป็น 2 ช่วงคือ ก่อนบังคับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหลังบังคับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

1.1 ช่วงก่อนบังคับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จากข้อความที่ได้จารึกไว้สมัยกรุงสุโขทัย “ไพร่ฟ้าหน้าใสลูกเจ้าลูกขุนผู้ใดแล ล้มตายหายกว่า อัยยารือนพ่อเชื้อเสื้อคำมัน ช้างขอ ลูกเมีย เยียข้าว ไพร่ฟ้าข้าไท ป่า หมาป่าพลู พ่อเชื่อมั่น ไวแก่ลูกมันสิ้น” (องค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้, 2566) เห็นได้ว่าเป็นบทบัญญัติว่าด้วยกฎหมายลักษณะมรดกที่เกิดขึ้นจากธรรมเนียมจารีตประเพณีให้ลูกหลานซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมรับทรัพย์สินของผู้ตายไว้เป็นมรดก ตามข้อความในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชสรุปได้ว่าในสมัยกรุงสุโขทัยนั้น มีการออกกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการตกทอดของทรัพย์สินมรดกของผู้ที่ถึงแก่ความตายให้ตกทอดไว้เป็นมรดกแก่ทายาทโดยธรรม แต่ในเรื่องของการตกทอดไปโดยการทำพินัยกรรมนั้นยังไม่ปรากฏให้เห็น จึงยังไม่สามารถยืนยันได้ว่าการตัดมิให้รับมรดกโดยพินัยกรรมเกิดขึ้นในสมัยนี้

สมัยกรุงศรีอยุธยา ทรัพย์สินมรดกย่อมตกทอดสู่ทายาทโดยทันทีเมื่อเจ้ามรดกได้เสียชีวิตลง ส่วนในเรื่องของการตัดมิให้รับมรดกนั้น ความปรากฏในพระไอยการลักษณะมรดกกฎหมายกำหนดแบบในการทำพินัยกรรมไว้ว่า จะต้องมีการจำนวนพยานครบถ้วนตามที่กฎหมาย

กำหนดให้มี 5 ชนิดตามฐานันดรของผู้ทำ และในการทำพินัยกรรมแต่ละชนิดนั้น กฎหมายได้กำหนดให้มีจำนวนพยานในการทำพินัยกรรมแตกต่างกันไปอีกด้วย จึงสรุปได้ว่าหากผู้ทำพินัยกรรมนั้นได้ทำพินัยกรรมมรดกทั้งหมดให้แก่บุคคลอื่นก็ย่อมทำได้ในยุคสมัยนี้ ซึ่งอาจเป็นที่มาของการตัดมิให้รับมรดกโดยทางพินัยกรรม

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ยังไม่ปรากฏหลักฐานการตัดมิให้รับมรดก และยังไม่มีปัญหาจากการตัดมิให้รับมรดกแต่อย่างใด อาจเป็นเพราะว่าเป็นเสรีภาพของเจ้ามรดกตามกฎหมายที่จะทำพินัยกรรมมรดกของตนให้แก่ใครก็ได้

1.2 ช่วงหลังบังคับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1608 บัญญัติว่า “เจ้ามรดกจะตัดทายาทโดยธรรมของตนคนใดมิให้รับมรดกก็ได้ แต่ด้วยแสดงเจตนาชัดแจ้ง (1) โดยพินัยกรรม (2) โดยทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ตัวทายาทผู้ถูกตัดมิให้รับมรดกนั้นต้องระบุไว้ให้ชัดเจน แต่เมื่อบุคคลใดได้ทำพินัยกรรมจำหน่ายทรัพย์สินมรดกเสียทั้งหมดแล้ว ให้ถือว่าบรรดาทายาทโดยธรรมผู้ที่ไม่ได้รับประโยชน์จากพินัยกรรมเป็นผู้ถูกตัดมิให้รับมรดก”

ความตามมาตรา 1608 สามารถแยกการตัดมิให้รับมรดกได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

1) การตัดมิให้รับมรดกโดยชัดแจ้ง เจ้ามรดกจะตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกซึ่งทำได้ 2 วิธี โดยทำเป็นพินัยกรรมระบุตัวทายาทผู้ถูกตัดไว้อย่างชัดเจน หรือโดยการทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 577/2488 (กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา, 2513ก) สามีนอนที่ดินสินเดิมของตนให้ภริยาในระหว่างอยู่กินด้วยกันโดยมิได้ระบุว่าเป็นสินส่วนตัว ทรัพย์สินนั้นย่อมตกเป็นสินสมรส สามีนทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้ภรรยาแล้วโอนทรัพย์สินนั้นให้ภรรยา แต่ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสินสมรส ดังนี้ไม่ถือว่าข้อกำหนดในพินัยกรรมนั้นถูกเพิกถอนตาม ม. 1696 ผู้ตายทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้ภรรยาและบุตร 2 คนและระบุว่า คนอื่นนอกจากนี้ ไม่ให้ได้รับทรัพย์สินเป็นอันขาดนั้น ถือว่าเป็นการตัดทายาทอื่น ม.1608 (1)

2) การตัดมิให้รับมรดกโดยปริยาย คือการที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรม โดยยกทรัพย์สินให้ผู้หนึ่งผู้ใดจนหมดสิ้นแล้ว จึงเป็นเหตุให้ทายาทโดยธรรมที่ไม่ได้รับประโยชน์จากพินัยกรรมนั้นหมดสิทธิในมรดกไปในตัวจึงถือได้ว่า เป็นการตัดมิให้รับมรดกโดยปริยาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3738/2542 (กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา, 2513ข) ผ.เจ้ามรดกได้ทำพินัยกรรมยกที่ดินมรดกให้แก่จำเลยเพียงผู้เดียว โจทก์เป็นทายาทโดยธรรมของ ผ. แต่โจทก์มิได้รับประโยชน์จากพินัยกรรมดังกล่าว จึงเป็นผู้ถูกตัดมิให้รับมรดก โจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้อง

ขอแบ่งที่ดินมรดกของ ผ. ผ. ได้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองยกทรัพย์สินมรดกให้แก่จำเลย ต่อมาพินัยกรรมดังกล่าวถูกปลวกกินทำลายไปโดยเหตุสุดวิสัย จึงขอที่ศาลจะอนุญาตให้จำเลยนำ พยานบุคคลมาสืบได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 93(2) ซึ่งไม่อยู่ในบทบังคับ ที่จะต้องปฏิบัติตาม มาตรา 94 วรรคหนึ่ง (ก) และ (ข)

2. การตัดมรดกให้รับมรดกโดยชัดแจ้ง และการตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกโดยปริยาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1608 มีผลทำให้ทายาทที่ถูกตัดนั้น ไม่มีสิทธิรับมรดก ในฐานะทายาทโดยธรรม ทรัพย์สินมรดกนั้นต้องแบ่งปันให้กับทายาทคนอื่น มีผลเป็นการตัดตลอดสาย ของทายาทคนนั้น ผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกตัดนั้นไม่มีสิทธิรับมรดกแทนที่ และ ทายาทนั้น ไม่อาจยกอายุความมรดกตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 และ 1755 ขึ้นเป็นข้อ ต่อสู้ทายาทคนอื่นผู้มีสิทธิรับมรดกได้จากการศึกษาบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการตัดมรดกให้รับ มรดกจากกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรและกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย จาริตประเพณี พบว่า

กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร

การตัดมรดกให้รับมรดกตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประมวลกฎหมายแพ่งแห่งเยอรมนี มีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อกำหนดทายาทโดย ธรรมผู้มีสิทธิตามกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะเพื่อให้เป็นที่มั่นใจได้ว่าทายาทนั้นจะได้รับส่วนแบ่งจาก ทรัพย์สินมรดกของผู้ตายโดยการสงวนไว้ให้โดยผลของกฎหมาย (Reserved Portion) ซึ่งแตกต่างกับ บทบัญญัติตามกฎหมายไทยเป็นอย่างมากดังนี้

1) สัดส่วนของส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกที่ทายาทโดยธรรมมีสิทธิได้รับตามกฎหมาย ที่ ทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิตามกฎหมายผู้นั้น มีสิทธิได้รับนั้น ได้แก่ กึ่งหนึ่งของมูลค่าทรัพย์สินมรดกที่ ทายาทผู้นั้นพึงได้รับ หากมีการตกทอดของทรัพย์สินมรดกโดยผลของกฎหมายตามที่ได้บัญญัติไว้ใน Section 2303 (LawEuro, 2021)

2) ทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิตามกฎหมายมีสิทธิในการเรียกร้องส่วนแบ่งทรัพย์สิน มรดกที่ทายาทโดยธรรมมีสิทธิได้รับตามกฎหมายจากทายาทคนอื่น ๆ หากเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับทรัพย์สิน มรดกตามพินัยกรรมแต่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกโดยผลของกฎหมายที่ตนอาจได้รับ หากมีการแบ่งทรัพย์สินมรดกโดยผลของกฎหมาย บุคคลนั้นถือว่ามิสิทธิที่จะเรียกร้องส่วนแบ่งทรัพย์สิน มรดกที่ทายาทโดยธรรมมีสิทธิได้รับตามกฎหมาย ซึ่งส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกที่ทายาทโดยธรรมมีสิทธิ ได้รับตามกฎหมายที่มีการเรียกร้องกันนี้จะต้องมีจำนวนไม่เกินกึ่งหนึ่งของทรัพย์สินมรดกที่ตนอาจ ได้รับตามที่ได้บัญญัติไว้ใน Section 2305

การตัดมิให้รับมรดกตามกฎหมายของญี่ปุ่น

ประมวลกฎหมายแพ่งแห่งญี่ปุ่น มีบทบัญญัติกำหนดส่วนแบ่งในทรัพย์สินมรดกที่กฎหมายเป็นผู้กันไว้ให้ (Reserved Portions) ซึ่งจะแบ่งให้กับทายาทนอกเหนือจากบรรดาพี่น้องของเจ้ามรดกหลังจากที่มีการชำระหนี้กองมรดกเป็นที่เรียบร้อยแล้วทายาทเหล่านั้น ได้แก่ ผู้สืบสันดานของเจ้ามรดกบิดามารดาที่สืบสายเลือดโดยตรงมายังเจ้ามรดกรวมถึงคู่สมรสของเจ้ามรดกโดยมีหลักเกณฑ์ในการกันส่วนกำหนดไว้ในมาตรา 1028 (Ministry of Justice, Japan, 2023a) ดังนี้

1) ในกรณีที่มิเพียงบิดามารดาของเจ้ามรดกที่สืบสายเลือดโดยตรงมาเท่านั้นที่ยังมีชีวิตอยู่ ให้บิดามารดาได้รับส่วนแบ่งแห่งทรัพย์สินมรดกที่มีการกันไว้โดยกฎหมายหนึ่งในสามส่วน

2) ให้ทายาทผู้นั้นได้รับส่วนแบ่งแห่งทรัพย์สินมรดกที่มีการกันไว้โดยกฎหมายกึ่งหนึ่ง หากเป็นดังกรณี คือ 2.1) มีผู้สืบสันดานที่ยังมีชีวิตอยู่เพียงคนเดียวหรือผู้สืบสันดานโดยตรงของทายาทนั้นที่ยังมีชีวิตอยู่เพียงคนเดียว 2.2) มีคู่สมรสเท่านั้นที่ยังมีชีวิตอยู่ 2.3) มีผู้สืบสันดานที่ยังมีชีวิตอยู่เพียงคนเดียวหรือผู้สืบสันดานโดยตรงของทายาทนั้นที่ยังมีชีวิตอยู่เพียงคนเดียวและมีคู่สมรสของเจ้ามรดก 2.4) มีเพียงบิดามารดาของเจ้ามรดกสืบสายเลือดโดยตรงมาเท่านั้นที่ยังมีชีวิตอยู่เพียงคนเดียวและมีคู่สมรสของเจ้ามรดก

ในกรณีที่เจ้ามรดกได้มีการยกทรัพย์สินของตนให้กับผู้หนึ่งผู้ใดโดยเสน่หาภายในหนึ่งปีก่อนเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ทรัพย์สินที่มีการให้โดยเสน่หานั้นจะต้องถูกนำมาคำนวณเพื่อกันส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกโดยผลของกฎหมาย (Reserved Portions) ตามหลักเกณฑ์ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และหากเป็นกรณีที่เจ้ามรดกได้มีการยกทรัพย์สินของตนให้กับผู้หนึ่งผู้ใดโดยเสน่หาก่อนระยะเวลาหนึ่งปีก่อนเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ทรัพย์สินนั้นจะถูกนำมาคำนวณเพื่อกันส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกโดยผลของกฎหมาย (Reserved Portions) ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็ต่อเมื่อเจ้ามรดกและผู้จัดการให้โดยเสน่หารู้อยู่แล้วว่าการให้ในครั้งนั้น จะทำให้สิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งในทรัพย์สินมรดกที่กฎหมายเป็นผู้กันไว้ให้ (Reserved Portions) นั้นลดน้อยถอยลง (Ministry of Justice, Japan, 2023b)

กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี

การตัดมิให้รับมรดกตามกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย

กฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียบัญญัติให้สิทธิแก่บุคคลที่จะทำพินัยกรรมแห่งตนเพื่อกำหนดการตกทอดแห่งทรัพย์สินมรดกให้อยู่กับบุคคลที่ตนปรารถนา อีกทั้งผู้นั้นยังสามารถที่จะกำหนดการตกทอดแห่งทรัพย์สินของตนในลักษณะใดก็ได้อีกด้วย แต่อย่างไรก็ดี ในขณะเดียวกันกฎหมายก็อนุญาตให้บุคคลบางประเภทมีสิทธิที่จะโต้แย้งพินัยกรรมนั้น ๆ ได้หากมีเหตุอันควร

(Solicitor Advice, 2023) ดังนั้น ส่วนใหญ่แล้ว ผู้ทำพินัยกรรมจะได้รับการแนะนำจากทนายความ อยู่เสมอ ก่อนทำพินัยกรรมว่า ให้พินัยกรรมนั้นมีการกำหนดข้อกำหนดเพื่อเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว ให้อย่างเหมาะสม เพื่อบุตร บุตรบุญธรรม คู่สมรส ผู้ที่ใช้ชีวิตกับผู้ทำพินัยกรรมในลักษณะคู่สมรส ผู้ที่อยู่ภายใต้การดูแลของผู้ตาย บิดามารดา เพราะบุคคลเหล่านี้ คือ ผู้ที่กฎหมายกำหนดให้มีสิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลได้ หากมีสถานการณ์ดังเช่นที่จะกล่าวนี้เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ 1) บุคคลเหล่านี้ผู้ที่ควรจะได้รับส่วนแบ่งมรดกเพื่อใช้ในการดูแล เลี้ยงดูตนกลับถูกตัดออกโดยพินัยกรรม 2) เมื่อเจตนาของผู้ทำพินัยกรรมไม่ชัดเจน 3) เมื่อผู้ทำพินัยกรรม ขณะทำพินัยกรรมมีสภาวะจิตใจที่ไม่ปกติจนไม่สามารถรู้ เข้าใจถึงการกระทำของตนได้ 4) เมื่อเป็นที่เห็นได้ว่าการตกทอดของทรัพย์ตามพินัยกรรมนั้นไม่ยุติธรรมอย่างมาก 5) เมื่อมีผู้ที่อยู่ภายใต้การดูแลของผู้ตายถูกตัดออกโดยพินัยกรรม และไม่ว่าผู้ผู้นั้นจะต้องพึ่งพาผู้ทำพินัยกรรมทั้งหมดหรือบางส่วนก็ตาม เมื่อศาลได้รับคำร้องจากบุคคลดังที่กล่าวมาข้างต้นศาลจะพิจารณาจากสภาวะแวดล้อมหลายประการด้วยกัน อันประกอบไปด้วย 1) สถานะทางการเงินของผู้ยื่นคำร้อง 2) ขนาดและลักษณะพื้นฐานของทรัพย์มรดก 3) ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่างผู้ยื่นคำร้องและผู้ทำพินัยกรรม 4) อายุความสามารถและความมุ่งหมายของผู้รับมรดกคนอื่น

การตัดมิให้รับมรดกตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา

กฎหมายในสหรัฐอเมริกาจะเข้าคุ้มครองคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ เพื่อมิให้เจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกทรัพย์มรดกให้กับผู้อื่นจนหมดและไม่เหลือทรัพย์มรดกใดให้กับคู่สมรสเลย ดังนั้น เจ้ามรดกไม่สามารถตัดคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ของตนออกจากการเป็นทายาทด้วยการกำหนดไว้ในพินัยกรรมได้ อย่างไรก็ตาม หากเจ้ามรดกและคู่สมรสละสิทธิในทรัพย์ที่จะตกทอดเป็นทรัพย์มรดกซึ่งกันและกันโดยมีการระบุไว้ในสัญญา ก่อนสมรสหรือสัญญาหลังสมรส กรณีนี้ผู้ทำพินัยกรรมอาจตัดสิทธิของคู่สมรสคนนั้นๆ ได้หากไม่มีสัญญาดังที่กล่าวมาข้างต้นระหว่างคู่สมรสผู้ทำพินัยกรรมอาจทำได้เพียงจำกัดจำนวนทรัพย์มรดกที่คู่สมรสจะได้รับภายใต้สิทธิตามกฎหมายมรดกเพื่อให้คู่สมรสได้รับทรัพย์มรดกในจำนวนต่ำสุดตามที่บัญญัติในกฎหมายได้ และในทุกมลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติกฎหมายในรัฐตนเพื่อป้องกันมิให้คู่สมรสถูกตัดออกจากการได้รับมรดกโดยสิ้นเชิง (US Legal, 2023a)

ในกรณีที่เจ้ามรดกมีทายาทที่เป็นบุตรแห่งตน ภายใต้กฎหมายของสหรัฐอเมริกานั้นเจ้ามรดกสามารถตัดสิทธิการรับมรดกได้ ซึ่งในการตัดเด็กออกจากการเป็นทายาทนี้ เจ้ามรดกต้องแสดงเจตนาให้เห็นอย่างชัดเจนในพินัยกรรมของตน อย่างไรก็ตาม หากมีหลักฐานพอแสดงให้เห็นได้ว่าเจ้ามรดกไม่ต้องการตัดทายาทที่เป็นเด็กคนนั้น เช่น เด็กนั้นเกิดหลังจากที่เจ้ามรดกได้ทำพินัยกรรมไว้

แล้วกรณีนี้เด็กนั้นย่อมมีสิทธิตามกฎหมายที่จะเรียกร้องสิทธิบางส่วนในมรดกของเจ้ามรดกได้ (NOLO, 2023d)

นอกจากนี้ หากทายาทของเจ้ามรดกยังไม่บรรลุนิติภาวะ กฎหมายในระดับรัฐจะมีการบัญญัติกฎหมายให้มีการปันเงินบางส่วนจากทรัพย์สินมรดกของเจ้ามรดกที่เสียชีวิตเพื่อใช้เป็นค่าเลี้ยงดูเด็กนั้นจนกว่าจะบรรลุนิติภาวะ (NOLO, 2023b) ยิ่งไปกว่านั้นในบางมลรัฐกฎหมายยังมีการบัญญัติสิทธิในการรับมรดกให้แก่ทายาทที่เป็นเด็ก เช่น รัฐธรรมนูญแห่งมลรัฐฟลอริดา บัญญัติให้คู่สมรสและทายาทที่เป็นเด็กของเจ้ามรดกที่เสียชีวิตมีสิทธิเป็นคนแรกในบ้านที่เป็นที่อยู่อาศัยซึ่งไม่ต้องคำนึงว่าในพินัยกรรมของเจ้ามรดกที่เสียชีวิตจะมีข้อกำหนดเป็นอย่างใด

เห็นได้ว่าสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและญี่ปุ่นซึ่งใช้กฎหมายระบบลายลักษณ์อักษร เครือรัฐออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้กฎหมายระบบจารีตประเพณีต่างมีกฎหมายบัญญัติเพื่อกำหนดกรอบหรือขอบเขตของการใช้เสรีภาพของเจ้ามรดกในการทำพินัยกรรมไว้มีการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและกำหนดส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกไว้ทั้งสิ้น มีเพียงกฎหมายไทยบัญญัติให้เสรีภาพแก่เจ้ามรดกสามารถตัดทายาทโดยธรรมของตนได้โดยไม่มีขีดจำกัด

ข้อมูลตารางสรุประบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องการตัดมรดกให้รับมรดกของแต่ละประเทศ

ตารางที่ 1 สรุประบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องการตัดมรดกให้รับมรดกของแต่ละประเทศ

ระบบกฎหมาย	จารีตประเพณี		ลายลักษณ์อักษร	
	เครือรัฐออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา	สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	ญี่ปุ่น
ประเทศ				
บัญญัติกฎหมายคุ้มครองทายาทตามกฎหมายผู้ซึ่งถูกตัดมรดกให้รับมรดก	มีกฎหมายบัญญัติไว้	มีกฎหมายบัญญัติไว้	มีกฎหมายบัญญัติไว้	มีกฎหมายบัญญัติไว้
กำหนดส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกแก่ทายาทผู้มีสิทธิตามกฎหมาย	มีกฎหมายบัญญัติไว้	มีกฎหมายบัญญัติไว้	มีกฎหมายบัญญัติไว้	มีกฎหมายบัญญัติไว้
สัดส่วนส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกตามสิทธิของทายาทที่กฎหมายกำหนด	ศาลพิจารณาตามความเหมาะสมของสถานะทางการเงิน	ตามกฎหมายของแต่ละมลรัฐที่บังคับใช้ - กึ่งหนึ่ง - หนึ่งในสามส่วน	กึ่งหนึ่ง	- บิดา มารดา หนึ่งในสามส่วน - ทายาท/ คู่สมรส กึ่งหนึ่ง

ระบบกฎหมาย	จารีตประเพณี		ลายลักษณ์อักษร	
สิทธิเรียกร้องทรัพย์สินมรดกเมื่อถูกตัดมิให้รับมรดก	มี กฎ หมาย คุ้มครอง	มีกฎหมายคุ้มครอง	มีกฎหมาย คุ้มครอง	มีกฎหมายคุ้มครอง
มีเสรีภาพทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินทั้งหมดให้ผู้หนึ่งผู้ใดทั้งหมดได้	ถูกจำกัดเสรีภาพในการตัดมิให้รับมรดก	ถูกจำกัดเสรีภาพในการตัดมิให้รับมรดก	ถูกจำกัดเสรีภาพในการตัดมิให้รับมรดก	ถูกจำกัดเสรีภาพในการตัดมิให้รับมรดก

จากตารางนี้ เห็นได้ว่าประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการตัดมิให้รับมรดกไว้ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายของ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น เครือรัฐออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกาอย่างชัดเจน โดยกฎหมายของทุกประเทศตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ศึกษามานั้นล้วนมีกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการตัดมิให้รับมรดกไว้ทั้งสิ้น ดังนี้ มีบทบัญญัติกฎหมายคุ้มครองทายาทตามกฎหมายผู้ซึ่งถูกตัดมิให้รับมรดก กำหนดส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกแก่ทายาทผู้มีสิทธิตามกฎหมาย กำหนดสัดส่วนส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกตามสิทธิของทายาทที่กฎหมายกำหนด กฎหมายให้สิทธิเรียกร้องทรัพย์สินมรดกเมื่อถูกตัดมิให้รับมรดกได้ กฎหมายจำกัดเสรีภาพทำพินัยกรรมไม่สามารถยกทรัพย์สินทั้งหมดให้ผู้หนึ่งผู้ใดทั้งหมดได้

3. ประเทศไทยบัญญัติกฎหมายไว้ให้เสรีภาพในการตัดมิให้รับมรดกมากเกินไปจนคือการที่ทายาทคนหนึ่งถูกตัดมิให้รับมรดก มีผลเป็นการตัดตลอดสายของทายาทคนนั้น ผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกตัดมิให้รับมรดกนั้นไม่มีสิทธิรับมรดกแทนที่ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติให้สืบมรดกหรือรับมรดกแทนที่กันได้ แม้ว่าเมื่อผู้ทำพินัยกรรมเสียชีวิตแล้วทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสจะไม่ได้รับมรดกจากผู้ทำพินัยกรรมก็ตาม ทั้งที่การเลี้ยงดูหรือการอุปการะซึ่งกันและกันมีลักษณะเป็นเรื่องในการจับจ่ายใช้สอยเงินตรา แต่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสผู้ที่ต้องสูญเสียทรัพย์สินไปในการทำหน้าที่ตามบรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กลับไม่ได้รับทรัพย์สินจากผู้ทำพินัยกรรม จึงไม่เป็นธรรมแก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรส ซึ่งไม่มีบทบัญญัติการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและกำหนดส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสไว้ ในขณะที่สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น เครือรัฐออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา มีบัญญัติไว้

จากการศึกษากฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศของ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น เครือรัฐออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา การตัดมิให้รับมรดก การทำพินัยกรรม หลักการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกที่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสมีสิทธิได้รับตาม

กฎหมายและการกำหนดสัดส่วนทรัพย์สินมรดกที่กันไว้ ผู้วิจัยขอสรุปเปรียบเทียบปัญหาทางกฎหมายดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบปัญหาทางกฎหมายในการตัดมรดกให้รับมรดกตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

ปัญหา	ประเทศไทย	สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	ญี่ปุ่น	เครือรัฐออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา
1. ปัญหาทางกฎหมายที่ให้เสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดกมากเกินไปจนกรณีเจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกโดยชัดแจ้ง	ไม่มีการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดก	มีการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดก	มีการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดก	มีการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดก	มีการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดก
2. ปัญหาทางกฎหมายที่ให้เสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดกมากเกินไปจนกรณีเจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกโดยปริยาย	ไม่มีการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดก	มีการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดก	มีการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดก	มีการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดก	มีการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดก
3. กรณีกฎหมายไม่เป็นธรรมที่ให้สิทธิเจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรมบางลำดับ	1. ไม่มีการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและส่วนแบ่งแก่ทายาทโดยธรรมบาง	1. มีการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและส่วนแบ่งแก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับตามกฎหมาย	1. มีการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและส่วนแบ่งแก่ทายาทโดยธรรมบาง	1. มีการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและส่วนแบ่งแก่ทายาทโดยธรรมบาง	1. มีการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและส่วนแบ่งแก่ทายาทโดยธรรมบาง

ปัญหา	ประเทศไทย	สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	ญี่ปุ่น	เครือรัฐออสเตรเลีย	สหรัฐอเมริกา
	ลำดับตามกฎหมาย 2. ไม่มีการกำหนดสัดส่วนทรัพย์สินมรดกที่กันไว้	2. มีการกำหนดสัดส่วนทรัพย์สินมรดกที่กันไว้ทั้งหนึ่ง	ลำดับตามกฎหมาย 2. มีการกำหนดสัดส่วนทรัพย์สินมรดกที่กันไว้ - บิดา มารดา หนึ่งในส่วน - ผู้สืบสันดาน/คู่สมรส หนึ่ง	ลำดับตามกฎหมาย 2. มีการกำหนดสัดส่วนทรัพย์สินมรดกที่กันไว้ตามความเหมาะสมของสถานะทางการเงิน	ลำดับตามกฎหมาย 2. มีการกำหนดสัดส่วนทรัพย์สินมรดกที่กันไว้ตามกฎหมายของแต่ละรัฐ - หนึ่ง - หนึ่งในส่วน
4. ปัญหากรณีการตัดมิให้รับมรดกตลอดทั้งสายของทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 (3) (4) และ (6)	เป็นการตัดตลอดทั้งสาย ไม่มีการให้สิทธิผู้สืบสันดานสืบมรดก	มีการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและกำหนดสัดส่วนส่วนแบ่งแก่ทายาทโดยธรรมจึงไม่เป็นการตัดตลอดทั้งสาย	มีการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและกำหนดสัดส่วนส่วนแบ่งแก่ทายาทโดยธรรมจึงไม่เป็นการตัดตลอดทั้งสาย	มีการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและกำหนดสัดส่วนส่วนแบ่งแก่ทายาทโดยธรรมจึงไม่เป็นการตัดตลอดทั้งสาย	มีการกันส่วนทรัพย์สินมรดกและกำหนดสัดส่วนส่วนแบ่งแก่ทายาทโดยธรรมจึงไม่เป็นการตัดตลอดทั้งสาย

ข้อมูลตามตารางด้านบนนี้ เห็นได้ชัดเจนว่า มีเพียงประเทศไทยเพียงประเทศเดียวที่ไม่มีการจำกัดเสรีภาพในการทำพินัยกรรม ไม่มีการกันส่วนทรัพย์สินมรดก หรือส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกที่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสมีสิทธิได้รับตามกฎหมาย และกำหนดทรัพย์สินมรดกที่กันไว้ให้แก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรส

4. แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทยกรณีการตัดมิให้รับมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อให้ทันสมัยทัดเทียมกฎหมายต่างประเทศทั้ง 4 ประเทศที่มีบทบัญญัติจำกัดเสรีภาพในการตัดมิให้รับมรดกไว้ทั้งสิ้นนั้น สามารถแก้ไขปรับปรุงกฎหมายได้โดยผู้วิจัยขอ

เสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตรา 1608 เนื่องจากกฎหมายไทยให้เสรีภาพในการตัดมิดีให้รับมรดกมากเกินไป กรณีเจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกโดยปริยายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1608 วรรคสองนั้น มีปัญหาเช่นเดียวกับการตัดมิดีให้รับมรดกโดยชัดแจ้ง คือ ทายาทไม่มีสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมมีผลเป็นการตัดตลอดสายของทายาทคนนั้น ผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกตัดนั้นไม่มีสิทธิรับมรดกแทนที่ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติให้สืบมรดก หรือรับมรดกแทนที่กันได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาหลักกฎหมายต่างประเทศ ทั้งในระบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) และระบบจารีตประเพณี (Common Law) ต่างก็มีบทบัญญัติของกฎหมายในทางที่คุ้มครองประโยชน์ในการให้ความคุ้มครองทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสให้ได้รับความเป็นธรรม ที่เป็นการจำกัดเสรีภาพในการทำพินัยกรรม ซึ่งผลกระทบของแนวความคิดในการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรส หากนำมาใช้บังคับในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 ของประเทศไทย ดังนี้

ผลดีต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย

1. ทำให้กฎหมายมรดกของไทยมีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองทายาทโดยธรรมในชั้นผู้สืบสันดานบิดามารดาและคู่สมรสมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การนำหลักการจำกัดเสรีภาพในการทำพินัยกรรมหรือหลักการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสมาใช้บังคับในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย จะส่งผลให้ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสได้รับความคุ้มครองมากขึ้น มีสิทธิได้รับมรดกตามหลักการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสเสมอ แม้ผู้ทำพินัยกรรมจะทำพินัยกรรมยกมรดกทั้งหมดให้แก่บุคคลอื่นก็ตาม และการทำพินัยกรรมดังกล่าวก็ไม่ถือเป็นการตัดทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสมิให้ได้รับมรดกตามหลักการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสด้วย

2. ทำให้กฎหมายมรดกของไทยมีบทบัญญัติที่เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ในเรื่องหนี้สินของทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรส เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในบรรพ 5 ของประเทศไทยได้กำหนดสิทธิหน้าที่และความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวไว้

ผลเสียหากมีการนำหลักการเสรีภาพในการทำพินัยกรรมหรือหลักการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสมาใช้บังคับ คือ ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสอาจจะเลยการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว

เนื่องจากทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสจะมีสิทธิได้รับมรดกตามหลักการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสเสมอ จึงอาจทำให้ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรสอาจจะเลยการปฏิบัติหน้าที่ของตน เช่น บุตรอาจจะเลยไม่เลี้ยงดูบิดามารดาของตนก็ได้ เพราะถึงอย่างไรบุตรต้องได้รับมรดกจากบิดามารดาของตนตามหลักการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรส

องค์ความรู้ใหม่

ปัญหาทางกฎหมายที่ให้เสรีภาพในการตัดมรดกให้ได้รับมรดกมากเกินไป กรณีเจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรมมิให้ได้รับมรดก คือ การที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรม โดยยกทรัพย์สินให้ผู้หนึ่งผู้ใดจนหมดสิ้นแล้ว จึงเป็นเหตุให้ทายาทโดยธรรมที่ไม่ได้รับประโยชน์จากพินัยกรรมนั้น หมดสิทธิในมรดกไปในตัวจึงถือได้ว่า เป็นการตัดมรดกให้ได้รับมรดกโดยปริยาย การตัดทายาทโดยธรรมมิให้ได้รับมรดกโดยปริยายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1608 วรรคสองนั้น มีปัญหาเช่นเดียวกับการตัดมรดกให้ได้รับมรดกโดยชัดแจ้ง คือ ทายาทไม่มีสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมมีผลเป็นการตัดตลอดสายของทายาทคนนั้น ผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกตัดนั้นไม่มีสิทธิรับมรดกแทนที่ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติให้สืบมรดก หรือรับมรดกแทนที่กันได้ ดังนั้น ผู้สืบสันดานของผู้ถูกตัดมรดกให้ได้รับมรดกหมดสิทธิรับมรดกไปด้วยอันเป็นปัญหาทางกฎหมายที่ให้เสรีภาพในการตัดมรดกให้ได้รับมรดกมากเกินไป กรณีเจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรมมิให้ได้รับมรดกโดยปริยาย กล่าวได้ว่าปัญหาทางกฎหมายที่ให้เสรีภาพในการตัดมรดกให้ได้รับมรดกมากเกินไปทั้งสองกรณีคือ กรณีเจ้ามรดกตัดทายาทโดยธรรมมิให้ได้รับมรดกโดยชัดแจ้งและโดยปริยายนั้นมีประเด็นปัญหาสำคัญเดียวคือการตัดตลอดทั้งสาย เนื่องจากกฎหมายไทยไม่มีการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้ได้รับมรดกไว้

จากหลักกฎหมายในเรื่องการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกโดยการทำพินัยกรรมของกฎหมายต่างประเทศ ทั้งในระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) และระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ต่างมีบทบัญญัติของกฎหมายในทางที่เป็นการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้ได้รับมรดกโดยการทำพินัยกรรมไว้ แม้หลักอิสระในทางแพ่งจะเป็นหลักการพื้นฐานของกฎหมายว่าด้วยเรื่องพินัยกรรมในทุกๆ ประเทศ แต่กฎหมายในหลายประเทศ มีหลักกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้ได้รับมรดกโดยการทำพินัยกรรมเอาไว้ทั้งสิ้น เรียกว่าเป็น “หลักการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม” คือ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและเครือรัฐออสเตรเลีย หลักการดังกล่าวเป็นประโยชน์ในการให้ความคุ้มครองทายาทโดยธรรมบางประเภทให้ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจากสิทธิในการรับมรดกของทายาทโดยธรรมตามหลักการกันส่วนมรดก

ให้แก่ทายาทโดยธรรมมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำพินัยกรรม ดังนั้น หากผู้ทำพินัยกรรมได้ทำพินัยกรรมที่มีข้อกำหนดขัดต่อหลักการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมแล้ว ข้อกำหนดดังกล่าวควรตกเป็นโมฆะด้วย หากพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย จะเห็นได้ว่ามิได้นำหลักการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมมาใช้บังคับ การทำความเข้าใจหลักการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม จึงต้องศึกษาจากหลักกฎหมายของต่างประเทศเป็นสำคัญ ว่าด้วยการตกทอดมรดกทางพินัยกรรมของแต่ละประเทศเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจหลักการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม

กล่าวโดยสรุปแล้ว การนำหลักการจำกัดเสรีภาพในการตัดมรดกให้รับมรดกโดยการทำพินัยกรรม หรือหลักการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม มาใช้บังคับในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย มีผลดีต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มากกว่าผลเสีย ดังนี้

1. อำนาจในการทำพินัยกรรมของผู้ทำพินัยกรรมจะมีขอบเขตที่เหมาะสมมากขึ้น
2. ผู้ทำพินัยกรรมไม่สามารถยกมรดกทั้งหมดให้แก่บุคคลอื่นที่มีใช้ทายาทโดยธรรมได้
3. หากผู้ทำพินัยกรรมยกมรดกให้แก่บุคคลอื่นที่มีใช้ทายาทโดยธรรม เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ ทายาทโดยธรรมสามารถเรียกคืนมาได้ โดยดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลที่มีอำนาจ
4. ข้อกำหนดในพินัยกรรมที่ยกมรดกเกินกว่าส่วนที่กฎหมายกำหนดไว้ตกเป็นโมฆะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการแก้ไขบทบัญญัติว่าด้วยการตัดมรดกให้รับมรดก ให้มีการกันส่วนทรัพย์มรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมบางลำดับและคู่สมรส เพื่อแก้ไขการตัดตลอดทั้งสาย โดยแก้ไขบทบัญญัติ มาตรา 1608 คือ “เจ้ามรดกจะตัดทายาทโดยธรรมของตนคนใดมิให้รับมรดกก็ได้แต่ด้วยแสดงเจตนาชัดแจ้ง (1) โดยพินัยกรรม (2) โดยทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ตัวทายาทผู้ถูกตัดมิให้รับมรดกนั้นต้องระบุไว้ให้ชัดเจน แต่จะเกินกว่ากึ่งหนึ่งของทรัพย์มรดกมิได้ ทายาทโดยธรรมสามลำดับนี้ เจ้ามรดกจะตัดมิให้รับมรดกมิได้ (1) บุตร (2) บิดามารดา (3) คู่สมรส จำนวนทรัพย์มรดกครึ่งหนึ่งของเจ้ามรดก ทายาททั้งสามลำดับตามบทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนี้ชอบที่จะได้รับส่วนแบ่งเท่ากัน การตัดทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 (3) (4) และ (6) แล้วแต่กรณี มิให้รับมรดกนั้นเป็นการเฉพาะตัวผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกตัดมิให้รับมรดกสืบมรดกต่อไปเสมือนหนึ่งว่าทายาทนั้นตายแล้ว”

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

เพื่อความยุติธรรมนายความควรให้คำแนะนำเบื้องต้นแก่ผู้ทำพินัยกรรมให้ทราบถึงผลเสียของการตัดมรดกให้รับมรดกตลอดทั้งสายก่อนการทำพินัยกรรมและผลของการทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกทั้งหมดให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ทายาทโดยธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา. (2513ก). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 577/2488. เข้าถึงได้จาก <https://deka.in.th/view-83932.html>
- กองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา. (2513ข). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3738/2542. เข้าถึงได้จาก <https://deka.in.th/view-24876.html>
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2535). คำอธิบายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ: รัฐธรรมนูญเยอรมัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- ปิยฉัตร ศักดิ์ศรีเวชกุล. (2551). การทำพินัยกรรม: ศึกษากรณีการกันส่วนมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญญา สิชฌรังษี. (2556). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการสืบมรดกตามมาตรา 1607. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศนันท์กรณ (จำปี) โสตนันท์. (2549). คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์. (2561). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. กรุงเทพฯ : เจริญรัตน์การพิมพ์.
- สุนทร มณีสวัสดิ์. (2557) เรื่องสิทธิทางหนี้. ใน เอกสารประกอบคำบรรยายบทสอนวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้. (2566). หลักศัลยาจารย์ (จำลอง). เข้าถึงได้จาก http://www.Tabtai.go.th/site/index.php?option=com_content&view=article&id=796:2020-05-05-02-34-41&catid=74:2020-05-01-01-45-59&Itemid=129.
- LawEuro. (2021). Division 5. Compulsory share (Section 2303-2338). Retrieved from <https://laweuro.com/?p=15616>.

Ministry of Justice, Japan. (2023a). *Article 1028 The Japanese Civil Code*. Retrieved from https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/4275#je_pt2ch8at1

Ministry of Justice, Japan. (2023b). *Article 1030 The Japanese Civil Code*. Retrieved from: https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/4275#je_pt2ch8at3

NOLO. (2023b). *Inheritance Rights*. Retrieved from <https://www.nolo.com/legal-encyclopedia/inheritance-rights-29607.html>

NOLO. (2023d). *Wills FAQ*. Retrieved from <https://www.nolo.com/legal-encyclopedia/wills-faq.html>

Solicitor Advice. (2023). *contesting a legal will*. Retrieved from <https://www.Solicitoradvice.com/contest-will.htm>

US Legal. (2023a). *Disinheriting*. Retrieved from <https://wills.uslegal.com/wills-overview/disinheriting/>